

ΣΧΟΛΗ: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ
ΜΟΛΔΑΒΙΑ

Φοιτήτρια: Κορπάτσι Άνα- Μαρία

Επιβλέπουσα : Καινούργιου Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια
Προσχολικής Παιδαγωγικής

Ιωάννινα, Νοέμβριος, 2017

ΣΧΟΛΗ :ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ
ΜΟΛΔΑΒΙΑ**

Φοιτήτρια: Άνα – Μαρία Κορπάτσι

**Επιβλέπουσα: Καινούργιου Ελένη, Επίκουρος Καθηγήτρια
Προσχολικής Παιδαγωγικής**

Ιωάννινα, Νοέμβριος, 2017

THE PRESCHOOL EDUCATION SYSTEM IN MOLDOVA

**Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή
Ιωάννινα, 2017**

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1.Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Καινούργιου Ελένη

Επίκουρος Καθηγήτρια Προσχολικής Παιδαγωγικής

2.Μέλος Επιτροπής

Κανελλοπούλου Ελένη

Πανεπιστημιακή Υπότροφος

3.Μέλος Επιτροπής

Νούσια Αλεξάνδρα

Πανεπιστημιακή Υπότροφος

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Βρυώνης Γεώργιος

Καθηγητής Παιδιατρικής

Κορπάτσι, Άνα – Μαρία , 2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος . All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Κορπάτσι Άνα-Μαρία

Περίληψη

Η εκπαίδευση είναι πανανθρώπινο δικαίωμα το οποίο καλλιεργεί τον χαρακτήρα του ατόμου και δίνει στο άτομο ξεχωριστά χαρακτηριστικά τα οποία τον διαφοροποιούν από τους υπόλοιπους έμβιους οργανισμούς. Η μάθηση είναι μια ψυχολογική και βιολογική διαδικασία. Η μάθηση δεν κάνει τη διαφορά ανάμεσα σε άτομα διαφορετικών κοινωνικών τάξεων, εθνικότητας ή φύλου. Για μερικούς είναι πρόκληση και για άλλους μια αένη διαδικασία. Δεν είναι λίγοι μάλιστα αυτοί οι οποίοι αποφασίζουν να αφιερώσουν τη ζωή τους στη μόρφωση, δίνοντας κίνητρα σε κάθε άτομο να μορφωθεί ανεξαρτήτως της ηλικίας του. Η σωστή παιδεία έχει τις βάσεις της στο νηπιαγωγείο, όπου και χτίζονται τα θεμέλια. Κεντρικό ζήτημα στην παρούσα πτυχιακή εργασία συνιστά το εκπαιδευτικό σύστημα στη Μολδαβία, όσον αφορά την προσχολική αγωγή. Σίγουρα, η Δημοκρατία της Μολδαβίας έχει αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα τα τελευταία χρόνια τα οποία εμποδίζουν την κοινωνικοοικονομική της ανάπτυξη, και όπως είναι επόμενο και την ανάπτυξη ενός ορθά οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος. Οι χρηματοδοτήσεις είναι περιορισμένες και οι διαθέσιμοι κρατικοί πόροι ελάχιστοι. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένα ακανθώδες ζήτημα το οποίο χρειάζεται την ανάλογη προστασία και φροντίδα προκειμένου να αναπτυχθεί και να δώσει στα παιδιά την ευκαιρία να μεγαλώσουν όπως τους αξίζει.

Λέξεις κλειδιά: Προσχολική Αγωγή, Μολδαβία, Χρηματοδότηση, Εκπαιδευτικό Σύστημα, Ελλάδα, Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών

ABSTRACT

Education is a universal human right that cultivates the character of the person and gives the person distinct characteristics that differentiate him from the other living organisms. Learning is a psychological and biological process. Learning does not make the difference between people of different social classes, nationality or gender. For some, it is also challenging for others a perpetual process. There is not even a few who decide to dedicate their lives to education, motivating each person to be educated regardless of his or her age. Proper education has its foundations in kindergarten, where the foundations are being built. A central issue in this diploma thesis is the education system in Moldova with regard to pre-school education. Certainly, the Republic of Moldova has encountered many problems in recent years that hamper its socio-economic development, and the development of a properly organized education system. The funding is limited and the available state resources are minimal. The education system is a thorny issue that needs the appropriate protection and care to develop and give children the opportunity to grow as they deserve.

Key Words: Pre School Education, Early Childhood, Moldova, Funding, Educational System, Greece

Πίνακας περιεχομένων

Abstract	7
Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1 ^ο	11
1.1 Η Δομή του Εκπαιδευτικού Συστήματος της Μολδαβίας στις τρεις βαθμίδες (Γενική αναφορά)	11
Προσχολική Εκπαίδευση	12
Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση	13
Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση.....	14
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.....	15
1.2 Η Προσχολική Αγωγή	15
1.3 Προβλήματα στη δομή προσχολικής αγωγής	17
Ευκαιρίες για Καινοτομία.....	18
Περιορισμοί στην καινοτομία	18
2ο Κεφάλαιο	20
2.1 Η χρηματοδότηση στην προσχολική αγωγή	20
2.2 Η επιρροή των κοινωνικών πρακτικών	24
2.3 Προσωπική Παρατήρηση	27
Κεφάλαιο 3ο	29
3.1 Η Προσχολική αγωγή στην Ελλάδα	29
3.2 Η Χρηματοδότηση στην Ελληνική Εκπαίδευση.....	33
3.3 Λειτουργία και κανονισμοί στην προσχολική αγωγή	35
3.4 Προσωπική Παρατήρηση	37
3.5 Σύγκριση μεταξύ των δύο χωρών	39
Συμπεράσματα	40
Βιβλιογραφία	42
Ηλεκτρονικές Πηγές	44

Εισαγωγή

Σε γενικές γραμμές, η εκπαίδευση τυπικά είναι μια κοινωνική επιστήμη που περιλαμβάνει τη διδασκαλία και τη μάθηση συγκεκριμένων γνώσεων, πεποιθήσεων και δεξιοτήτων. Επίσης, η μάθηση είναι μια συνεχής διαδικασία που καθορίζεται από τις κοινωνικές σχέσεις παραγωγής. Σήμερα, οι ικανότητες ενός ατόμου εκτιμώνται περισσότερο από μια τεράστια ποσότητα γνώσεων που δεν είναι χρήσιμες ή εφαρμόσιμες.

Η ανθρώπινη κοινωνία έχει πάντοτε συναναστροφές με την παιδεία, ένα ζήτημα το οποίο αντανακλά ολόκληρη την εικόνα και τις πεποιθήσεις ενός κράτους. Οι αλλαγές που συμβαίνουν στις σύγχρονες κοινωνίες απαιτούν από την εκπαίδευση να επαναπροσδιορίσει τους ρόλους της και να διαφοροποιήσει τις λειτουργίες της στο πλαίσιο των νέων απαιτήσεων. Στον σύγχρονο κόσμο η εκπαίδευση θεωρείται καθοριστικός παράγοντας την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Δημοκρατίας της Μολδαβίας ξεκίνησε τη διαδικασία μετασχηματισμού της στην τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα, επιταχύνοντας τις διαδικασίες με στόχο την άμεση βελτίωση και την παροχή καλύτερων υπηρεσιών για τους μαθητές της. Προκειμένου να υποστηρίξει τις βάσεις για μια επιτυχή πορεία, προχώρησε για αρχή στην τροποποίηση του νόμου 547 του 21.07.1995. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η μεταρρύθμιση του μολδαβικού εκπαιδευτικού συστήματος προσανατολίστηκε προς διάφορες κατευθύνσεις οι οποίες αφορούσαν βελτιώσεις σε όλο το φάσμα του, τόσο στην προσχολική αγωγή όσο και την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στόχος της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτελεί η παρουσίαση του εκπαιδευτικού συστήματος της Μολδαβίας με έμφαση στην Προσχολική Αγωγή. Η εργασία διαρθρώνεται σε τρία κεφάλαια προκειμένου να δοθεί η πλήρης εικόνα της κατάστασης. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο γενικό πλαίσιο της εκπαίδευσης με αναφορές σχετικά με τα σημαντικότερα σημεία από των τριών βαθμίδων. Αναφέρεται ωστόσο εκτενέστερα η προσχολική αγωγή, κεντρικό θέμα προς συζήτηση στην παρούσα εργασία. Επίσης, πραγματοποιείται ανάλυση των

κυριότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα στην προσχολική αγωγή. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι πηγές χρηματοδότησης για την προσχολική αγωγή ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται οι σημαντικότερες κοινωνικές πρακτικές που την έχουν ευνοήσει σημαντικά μέχρι στιγμής. Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο παρατίθεται αναλυτικά το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας, μιας χώρας με σχετικά καλό εκπαιδευτικό επίπεδο παρά την Παγκόσμια Οικονομική Κρίση.

Κεφάλαιο 1^ο

1.1 Η Δομή του Εκπαιδευτικού Συστήματος στη Μολδαβία στις τρείς (3) βαθμίδες (Γενική αναφορά)

Η Μολδαβία είναι ένα κράτος που περιβάλλεται από ξηρά, και τοποθετείται ανάμεσα στην Ρουμανία και την Ουκρανία, έχοντας μακρά ιστορία και συνεχείς αλλαγές όσον αφορά την μετακίνηση των συνόρων της, την ώρα που μετρά μικρή εμπειρία και λίγα μονάχα χρόνια ανεξαρτησίας μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Ήταν ένα πριγκιπάτο ρουμανικής κυριότητας από το 1359 έως το 1538, όταν και μετατράπηκε σε κράτος υποτελές στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η μεσαιωνική Μολδαβία ήταν διπλάσια σε μέγεθος από την σημερινή, έχοντας εκτεταμένα σύνορα τα οποία έφθαναν μέχρι και τα Καρπάθια όρη στη δύση. (King, 2000).

Το 1812, η ρωσική αυτοκρατορία προσάρτησε το ανατολικό τμήμα της Μολδαβίας από την Οθωμανική αυτοκρατορία. (Skvortsova, 2002). Με την πάροδο των χρόνων, και αφού πολλοί κατακτητές πέρασαν από τη Μολδαβία, κατάφερε να γίνει ανεξάρτητο κράτος μόλις 26 χρόνια πριν, το 1991, όταν κατέρρευσαν τα σύνορα και η κυριότητα της Σοβιετικής Ένωσης. Η εθνική γλώσσα πλέον είναι τα μολδάβικα, τα οποία αντικατέστησαν τα ρώσικα, ήδη από το 1989. (CIA, 2013)

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το γεγονός ότι η ανάπτυξη της οικονομίας ξεκίνησε κατά την ανεξαρτησία της. Συγκεκριμένα, το 2000, το περιοδικό The Economist, αναφέρει πως αν και η Μολδαβία εξακολουθεί μέχρι και σήμερα να είναι η φτωχότερη χώρα στην Ευρώπη, η εισαγωγή του διαδικτύου και της τεχνολογίας γενικότερα, βοήθησαν να ορθοποδήσει κατά κάποιο τρόπο. (The Economist, 2000)

Σίγουρα, η Μολδαβία αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα οικονομικής φύσεως, τα οποία όπως είναι επόμενο έχουν σημαντικό αντίκτυπο στους υπόλοιπους τομείς της. Σημαντικός σε κάθε περίπτωση, και άξιος προς εξέταση είναι ο τομέας της παιδείας.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του νόμου, η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος στη Μολδαβία διαρθρώνεται κατά επίπεδα και κύκλους, σύμφωνα με τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (ISCED-2011):

α) **Επίπεδο 0** - εκπαίδευση στην παιδική ηλικία:

- εκπαίδευση πριν από την προσχολική ηλικία,
- προσχολική εκπαίδευση

β) **επίπεδο 1** - πρωτοβάθμια εκπαίδευση,

γ) **επίπεδο 2** - κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κύκλος I: εκπαίδευση στο γυμνάσιο,

δ) **επίπεδο 3:** - ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κύκλος II: εκπαίδευση λυκείου
- δευτεροβάθμια τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

ε) **επίπεδο 4** - μεταδευτεροβάθμια τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και εκπαίδευση;

στ) **επίπεδο 5** - μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης ·

ζ) **επίπεδο 6** - τριτοβάθμια εκπαίδευση, κύκλος I: πτυχίο πανεπιστημίου,

η) **επίπεδο 7** - τριτοβάθμια εκπαίδευση, κύκλος II: μεταπτυχιακό δίπλωμα,

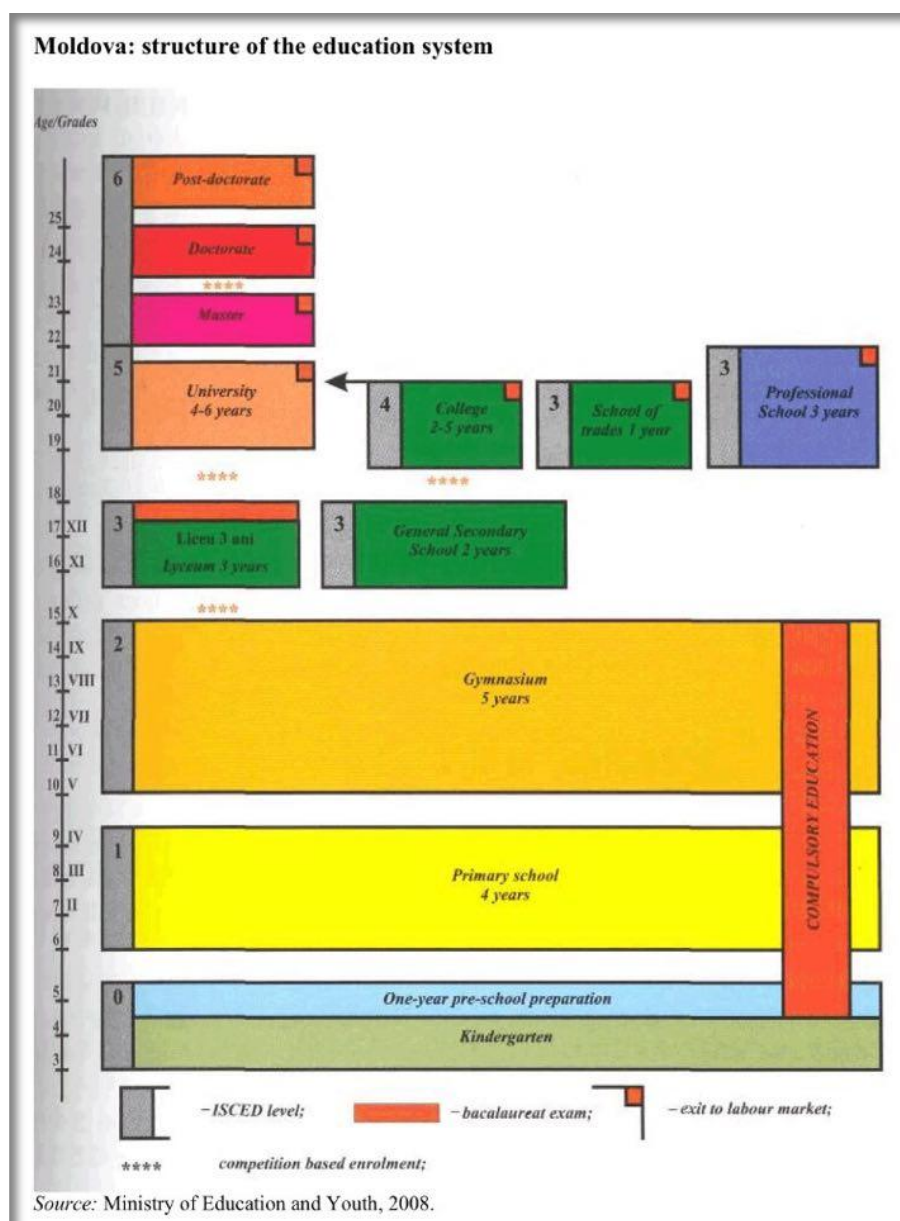
ι) **επίπεδο 8** - τριτοβάθμια εκπαίδευση, κύκλος III: διδακτορικό δίπλωμα

Προσχολική Εκπαίδευση

Η προσχολική εκπαίδευση απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 3-6 ετών, και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και σε παιδιά ηλικίας 7 ετών. Η παρακολούθηση είναι δωρεάν στα δημόσια νηπιαγωγεία, ενώ οι γονείς συμβάλουν μονάχα για το φαγητό κατά 50%. Επιπλέον, χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι είναι υποχρεωτικός ένας χρόνος εκπαίδευσης για τα παιδιά ηλικίας 5 ετών, σε τάξεις προετοιμασίας για την πρώτη δημοτικού. (ISCED-2011)

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ή αλλιώς το πρώτο στάδιο της βασικής εκπαίδευσης είναι υποχρεωτική. Καλύπτει τις βαθμίδες 1-4 και είναι οργανωμένο σε ένα πλήρες πρόγραμμα το οποίο απευθύνεται στα παιδιά ηλικίας 6-7 ετών. Τα παιδιά ξεκινούν την παρακολούθηση στο σχολείο κατά τα έκτα τους γενέθλια εφόσον έχουν φτάσει το κατάλληλο στάδιο ανάπτυξης. (ISCED-2011)

Πίνακας 1

Βαθμίδες εκπαιδευτικού συστήματος στη Μολδαβία

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαιρείται σε δύο κύκλους, την κατώτερη δευτεροβάθμια, το γυμνάσιο δηλαδή, και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το λύκειο. Η κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ή αλλιώς το δεύτερο επίπεδο, είναι υποχρεωτική και έχει διάρκεια 5 ετών. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τις τάξεις 5-9. Στο τέλος της χρονιάς του γυμνασίου, οι μαθητές δίνουν εξετάσεις προκειμένου να αποκτήσουν το πιστοποιητικό του γυμνασίου, εφόσον βέβαια επιτύχουν. Οι απόφοιτοι, δίνουν εισαγωγικές εξετάσεις για το λύκειο προκειμένου να γίνουν δεκτοί στα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στα Λύκεια. Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαρκεί 3 χρόνια (10^η έως 12^η τάξη) και οδηγούν είτε στο *Atestat dematuritate* μετά από δυο χρόνια σπουδών ή στο *baccalaureate diploma*. Όσον αφορά το *baccalaureate diploma*, αφορά τους μαθητές εκείνους οι οποίοι έχουν επιτύχει στις εθνικές εξετάσεις κατά το τέλος της 12^{ης} τάξης (Λύκειο). Η τεχνική και επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχονται στις εμπορικές και επαγγελματικές σχολές. Τα σχολεία βιομηχανικού εμπορίου είναι για πτυχιούχους βαθμού 11 που δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Η διάρκεια των επαγγελματικών κύκλων σπουδών κυμαίνεται από έξι μήνες έως ένα και ενάμιση έτος, γεγονός που οδηγεί σε πιστοποιητικό. Τα σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης παρέχουν προγράμματα κατάρτισης σε τρία επίπεδα. Τα προγράμματα του πρώτου επιπέδου διαρκούν δυο χρόνια και οδηγούν στο πιστοποιητικό του *qualified worker* (πιστοποιημένου υπαλλήλου). Τα προγράμματα του δεύτερου επιπέδου παρέχουν πιο εξειδικευμένη κατάρτιση και έχουν επίσης διάρκεια 2 ετών. Η διάρκεια των προγραμμάτων στο τρίτο επίπεδο, η οποία είναι ένας χρόνος, οδηγεί στο τεχνικό δίπλωμα. Η διάρκεια σπουδών στις σχολές εκπαίδευσης καθηγητών είναι τέσσερα έτη (τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν σπουδές λυκείου) για αποφοίτους γυμνασίου και δύο χρόνια για αποφοίτους λυκείων.(ISCED-2011)

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οι θεσμοί της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης η οποία περιλαμβάνει τα πανεπιστήμια, ακαδημίες και ινστιτούτα παρέχει εκπαίδευση με τη μορφή πλήρους απασχόλησης, αλλά και βραδινά μαθήματα. Η διάρκεια των μακρών κύκλων σπουδών είναι τέσσερα έως έξι χρόνια σε πανεπιστήμια, ακαδημίες και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα πρόσθετα βραδινά μαθήματα διαρκούν συνήθως περισσότερο. (ένα επιπλέον έτος). Τα διδακτορικά προγράμματα συνήθως διαρκούν τρία χρόνια. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του νόμου της εκπαίδευσης του 2005, σύμφωνα με την εφαρμογή της διαδικασίας Bologna, τα προγράμματα του πρώτου κύκλου διαρκούν τρία έως τέσσερα χρόνια. Τα προγράμματα δευτέρου κύκλου οδηγούν στην απονομή του μεταπτυχιακού τίτλου μετά από ένα έως δύο έτη σπουδών. Μέχρι το 2009 το σύστημα δύο κύκλων έχει εφαρμοστεί πλήρως. Τα προγράμματα σπουδών για διδακτορικά προγράμματα χρειάζονται 3 έως 4 χρόνια για να ολοκληρωθούν.(EDUCATION CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA, Article 31)

1.2 Η προσχολική αγωγή

Η φροντίδα και η εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία (ECCE= EarlyChildhoodCareandEducation) έχει ορισθεί ως το θεμέλιο της εκπαίδευσης για όλους από την Unesco (UNESCO, 2010).

Μάλιστα, ο πρώτος από τους έξι στόχους της Εκπαίδευσης για Όλους (EFA) ορίστηκε στο πλαίσιο της Δράσης του Ντακάρ το 2000 (DakarFrameworkforAction) και αποσκοπεί στην επέκταση και τη βελτίωση της ολοκληρωμένης παιδικής φροντίδας και εκπαίδευσης, ειδικά για τα πιο ευάλωτα και μειονεκτούντα παιδιά (UNESCO, 2006). Ο στόχος υποστηρίζεται καλά από τα επιστημονικά δεδομένα, τα οποία υποστηρίζουν ότι η καλή διατροφή, η αποτελεσματική υγειονομική περίθαλψη και η πρόσβαση σε καλές δομές και εγκαταστάσεις προσχολικής εκπαίδευσης μπορούν να μετριάσουν το κοινωνικό μειονέκτημα και να οδηγήσουν σε βελτιωμένα μαθησιακά επιτεύγματα(UNESCO, 2006).

Όσον αφορά τη Μολδαβία, πρόκειται για μια χώρα η οποία έχει ακόμα πολλές ενέργειες να κάνει προκειμένου να φτάσει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο εκπαίδευσης και να δώσει στα παιδιά την ευκαιρία να εξασφαλίσουν μια επαρκή μορφωση. Χαρακτηριστικό είναι πως κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες οι εγγραφές έχουν μειωθεί σε σημαντικό βαθμό και μειώνονται όλο και περισσότερο. Τα πράγματα είναι χειρότερα για τα παιδιά που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές της Μολδαβίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα λιγότερο από το 90% των παιδιών αυτών που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές να παρακολουθούν μαθήματα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, την ώρα που το 85% πηγαίνει στο κατώτερο δευτεροβάθμιο. Τα παιδιά από φτωχές οικογένειες συχνά χάνουν το σχολείο. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα παιδιά τα οποία έχουν ειδικές ανάγκες ή ανήκουν σε κάποια μειονότητα.

Περίπου το 50% των γονέων θέλουν τα παιδιά τους να εγκαταλείψουν τη Μολδαβία μετά την ολοκλήρωση της βασικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα λοιπόν με έρευνα που αναφέρεται στο moldpres, επτά στους δέκα γονείς είναι διατεθειμένοι να στείλουν τα παιδιά τους για σπουδές στο εξωτερικό εξαιτίας των κακών συνθηκών εκπαίδευσης, αλλά και λόγω της έλλειψης νέων προγραμμάτων σπουδών που απαιτούνται στην αγορά εργασίας της Μολδαβίας της Ευρώπης γενικότερα. Όπως δυστυχώς δηλώνεται από την υπουργό Παιδείας CorinaFusu, τα προβλήματα που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό σύστημα και την οργάνωσή του, δεν αφορούν μόνο το νηπιαγωγείο, ή την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα και την οργανωσιακή του δομή. Γι αυτόν ακριβώς το λόγο, απαιτείται μια πολύπλευρη, ολιστική προσέγγιση η οποία θα βοηθήσει στην βελτίωση της κατάστασης.

(<http://www.moldpres.md/en/news/2016/07/11/16005614>)

1.3 Προβλήματα στη δομή της προσχολικής αγωγής

Σε γενικές γραμμές, η ανάπτυξη της καινοτομίας στην σχολική εκπαίδευση στη Μολδαβία έχει συνδεθεί με την αναζήτηση λύσεων για πρακτικά προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διαδικασία μετάβασης προς το ανεξάρτητο κράτος καθώς και με την ευθυγράμμιση της χώρας με τις ευρωπαϊκές τάσεις. Κατά συνέπεια, η οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας έχει αναδιαρθρωθεί την τελευταία δεκαετία, εστιάζοντας στη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου, των προγραμμάτων σπουδών, του περιεχομένου και της διάρθρωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας γενικά. Μεταξύ των κυριότερων επιτευγμάτων όσον αφορά την ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων πρέπει να αναφερθούν τα ακόλουθα:

1. μάθηση με επίκεντρο τους μαθητές / σπουδαστές.
2. προσέγγιση που βασίζεται στην ικανότητα μάθησης
3. ολοκληρωμένη- ενιαία μάθηση (κύκλος 1 και 2)
4. ανάπτυξη νέας γενιάς πανεπιστημιακών προγραμμάτων σπουδών κ.λ.π.

(Ministry of Education, the World Bank, UNICEF Moldova, 2014).

Προς το παρόν, πραγματοποιείται η καινοτόμος αναδιάρθρωση των βασικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθώς και η οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ως χώρου πολυπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ όλων των φορέων της εκπαίδευσης. Η ιδιαιτερότητα αυτής της νέας οργάνωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας μπορεί να περιγραφεί ως εξής:

- ✓ απόκτηση γνώσης από κοινού με έναν δάσκαλο
- ✓ καθορισμός νέων στόχων
- ✓ έμφαση στη σκέψη και στην απόκτηση γνώσης
- ✓ να θέτει ερωτήσεις και να ζητά συμβουλές (όχι μόνο να απαντά στις ερωτήσεις)
- ✓ ταξινόμηση των πληροφοριών σε βάσεις δεδομένων με ατομικά ωφέλιμο τρόπο (σε αντίθεση με την προηγούμενη απλή αναπαραγωγή)
- ✓ την ικανότητα να παίρνει την ίδια θέση (και όχι την παρουσίαση των απόψεων των άλλων)

- ✓ προσδιορισμός της δικής του εκπαιδευτικής πορείας (όχι τολμηρή εκτέλεση εκπαιδευτικών οδηγιών)
- ✓ κατανόηση της γνώσης όχι ως αιώνια αλήθεια, αλλά ως πρότυπο, το οποίο έχει περιορισμένο χρόνο
- ✓ αυτοδιδασκαλία όχι προς μια σταθερή ζωή αλλά προς απρόβλεπτες καταστάσεις, μια αλλαγή των ρόλων και αυτο-ανάπτυξη.

Οι κυριότερες ευκαιρίες και οι σημαντικότεροι περιορισμοί για την εισαγωγή καινοτομιών στο εκπαιδευτικό σύστημα των εκπαιδευτικών θεωρείται ότι είναι οι εξής:

Ευκαιρίες για Καινοτομία

- ✓ οι εκπαιδευτικοί να είναι γενικά ανοιχτοί στην καινοτομία.
- ✓ κατάρτιση για τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς (που δεν είναι διατεθειμένοι να καινοτομήσουν)
- ✓ συνεργασία με επιστήμονες
- ✓ διασκέψεις, εργαστήρια και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών ·
- ✓ διαγωνισμοί και
- ✓ υποστήριξη πληροφοριών στα σχολεία.

Περιορισμοί στην καινοτομία

- ✓ χαμηλό επίπεδο κινητοποίησης των εκπαιδευτικών για καινοτομία και χωρίς τόνωση της καινοτομίας ·
- ✓ Ανεπαρκής κατάρτιση των εκπαιδευτικών.
- ✓ χαμηλή συμμετοχή των γονέων, των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών κ.λπ. ·
- ✓ χαμηλό επίπεδο χρηματοδότησης για την καινοτομία ·
- ✓ χαμηλό επίπεδο διαχείρισης της καινοτομίας ·
- ✓ η απροθυμία των εκπαιδευτικών για εισαγωγή καινοτομιών.
- ✓ μιμούνται τη δραστηριότητα καινοτομίας από τους εκπαιδευτικούς, αλλά αλλάζουν ελάχιστα το έργο τους,
- ✓ τα αποτελέσματα της καινοτομίας δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες.

- ✓ εισαγωγή ορισμένων καινοτομιών και απόρριψη της μελλοντικής χρήσης τους μετά από σύντομο χρονικό διάστημα.
- ✓ δυσκολίες στην απόκτηση επαγγελματικών συμβουλών
- ✓ έλλειψη συνολικής μεθοδολογικής στήριξης της δραστηριότητας καινοτομίας
- ✓ έλλειψη ευκαιριών για την κατάρτιση των διευθυντών των σχολείων, των εκπαιδευτικών.
- ✓ βαρύς φόρτος εργασίας των εκπαιδευτικών.

Οι βάσεις της σημερινής εκπαιδευτικής καινοτομίας τέθηκαν κατά την Περεστρόικα της δεκαετίας του '80, και συγκεκριμένα το 1989. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτή, το εκπαιδευτικό σύστημα άρχισε να αποκτά χαρακτήρα δημοκρατικό, με τις εγγραφές των μαθητών στην προσχολική αγωγή να σημειώνουν πρόοδο σημαντική και να φτάνουν το 61%. Μια δεκαετία αργότερα, το 2000, και αφού διάφορες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις σημειώθηκαν, το ποσοστό εγγραφής στην προσχολική αγωγή μειώθηκε σε 34%. Ωστόσο, από το 2001 υπήρξε μια ενθαρρυντική τάση η οποία κορυφώθηκε αγγίζοντας το 64% το 2004. Εντούτοις, τα αναλυτικά στοιχεία αποκαλύπτουν σημαντικές περιφερειακές και κοινωνικοοικονομικές διαφορές όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών των παιδιών ηλικίας 3 έως 7 ετών με πρόωρα εκπαιδευτικά προγράμματα - 53% στις αγροτικές περιοχές έναντι 82% στις αστικές και 17% στα φτωχά παιδιά έναντι 74% πλούσιες. Η μείωση των ποσοστών εγγραφής σε συνδυασμό με την απότομη συρρίκνωση των ποσοστών γεννήσεων και την επακόλουθη μείωση των παιδιών προσχολικής ηλικίας, προκαλεί σημαντική ζημιά στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, στην αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών και στην ετοιμότητα του σχολείου. Σε επόμενο στάδιο η κατάσταση αυτή κρίνεται αρκετά επιζήμια όσον αφορά το μέλλον της χώρας και την στελέχωσή της από άτομα ικανά και μορφωμένα. (Ministry of Economy and Trade, 2005)

Σύμφωνα με μια μελέτη του ECD, το 47% των παιδιών δεν είναι έτοιμο για σχολείο. Κάθε τέταρτο παιδί των 3-4 ετών δεν κατονομάζει ένα χρώμα ενώ κάθε δέκατο παιδί ηλικίας 6-7 ετών αποτυγχάνει να ονομάσει μια γεωμετρική μορφή. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, φτωχών και πλούσιων νοικοκυριών, με τα παιδιά από αγροτικές και φτωχές οικογένειες είναι τα πλέον μειονεκτούντα. (UNICEF, 2004)

Η ανεπαρκής γνωστική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των μικρών παιδιών, καθώς και η χαμηλή ετοιμότητα του σχολείου, μπορούν να εξηγηθούν από περιορισμένες γνώσεις, ακατάλληλες οικογενειακές πρακτικές και περιορισμένη πρόσβαση των μικρών παιδιών σε εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία έχουν σχεδιαστεί και απευθύνονται σε παιδιά της προσχολικής ηλικίας. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, το 44% των οικογενειών με παιδιά κάτω των 7 ετών δεν διαθέτει βιβλία για παιδιά, ενώ σε αγροτικές περιοχές το ποσοστό αυτό είναι 56% σε σύγκριση με 30% στις αστικές περιοχές και 20% στα πλούσια νοικοκυριά έναντι 74% φτωχών. Μόνο τέσσερις στους δέκα γονείς λένε στα παιδιά τους μια ιστορία για το βραδινό ύπνο, 43,4% σε αστικές, έναντι 32,1% στις αγροτικές περιοχές και 49,8% σε οικογένειες με ανώτερη εκπαίδευση έναντι 26,2% σε οικογένειες με δευτεροβάθμια εκπαίδευση. (UNICEF, 2004)

2ο Κεφάλαιο

2.1 Η χρηματοδότηση στην προσχολική αγωγή

Επί του παρόντος, το ζήτημα της χρηματοδότησης της προσχολικής εκπαίδευσης παίζει ρόλο στην συμμετοχή των παιδιών στην εκπαίδευση, η οποία συνιστά σημείο κλειδί για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και την πορεία τους στη ζωή. Σύμφωνα με νομικές διατάξεις, η χρηματοδότηση των προσχολικών φορέων πραγματοποιείται κυρίως από δημόσιους πόρους. Μια κατάλληλη εκπαιδευτική πολιτική θα πρέπει να παρέχει έναν αποτελεσματικό μηχανισμό για να εξασφαλίσει την πρόσβαση στην ποιοτική προσχολική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας με στόχο την αύξηση των ποσοστών εγγραφής τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα, φθάνοντας το 2020 σε ποσοστό 95% για τα παιδιά ηλικίας 3-6 ετών και 98% για τα 6-7 ετών. (Gutan&Fuior, 2014)

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν, τέθηκε σε ισχύ η στρατηγική "Εκπαίδευση 2020" στη Δημοκρατία της Μολδαβίας που επισημαίνει τα βασικά προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος και επισημαίνει κατευθύνσεις για την

ανάπτυξη της εκπαίδευσης στη Δημοκρατία της Μολδαβίας, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης.

Για παραπάνω από 20 χρόνια, από τότε δηλαδή που η Δημοκρατία της Μολδαβίας ανεξαρτητοποιήθηκε από την Σοβιετική Ένωση, η χώρα αυτή αποτελεί ένα πεδίο συνεχόμενων αλλαγών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η αντικατάσταση της σημαίας με τα Σοβιετικά σύμβολα από την σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και το γεγονός ότι οι μαθητές που θέλουν να σπουδάσουν επιλέγουν το Παρίσι για το σκοπό αυτό και όχι τη Ρωσία. Πάραυτα, όλες αυτές οι μαζικές αλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της ανισότητας και διάφορων άλλων αντιφάσεων. (Gutan&Fuior, 2014)

Το 2005, η Μολδαβία προσχώρησε στην Παγκόσμια Σύμπραξη για την Εκπαίδευση και έλαβε δύο επιχορηγήσεις (το 2005 και το 2011) συνολικού ύψους 13,2 εκατομμυρίων δολαρίων, οι οποίες αφορούσαν αποκλειστικά την αναζωογόνηση της εκπαίδευσης για την προσχολική αγωγή. Ως τομέα προτεραιότητας, τέθηκε η εκπαίδευση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού να διατεθεί για τον τομέα αυτό κατά την περίοδο 2000-2015. Χαρακτηριστική σε κάθε περίπτωση είναι η σταθερή αύξηση του ποσού που διατέθηκε για την εκπαίδευση, αφού από 12% που ήταν το 2000, κατάφερε να διπλασιαστεί σχεδόν και να φτάσει το 22% το 2015. Ως αποτέλεσμα, όλο και περισσότερα παιδιά ηλικίας 3 έως 6 ετών εγγράφηκαν σε προγράμματα πρόωρης εκπαίδευσης. (Gutan&Fuior, 2014)

Το επίκεντρο των επιχορηγήσεων του GPE ήταν η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόωρης παιδικής μέριμνας για τα πιο ευάλωτα παιδιά (παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, παιδιά με ειδικές ανάγκες / άτομα με ειδικές ανάγκες, Ρομά και παιδιά που εγκαταλείπουν τη μετανάστευση). Οι επιχορηγήσεις επικεντρώθηκαν επίσης στη βελτίωση της ποιότητας της ΕΕΕ μέσω του προσδιορισμού και της χρήσης της καινοτομίας, της ανταλλαγής γνώσεων, της αποτελεσματικής χρήσης των κονδυλίων και των ενοποιημένων εταιρικών σχέσεων. Ένας από τους δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν κατά την επιλογή των πιο ευάλωτων κοινοτήτων ήταν ο Δείκτης Κατάργησης της Εκπαίδευσης.

Οι επιχορηγήσεις είχαν τριπλό αντίκτυπο στις πολιτικές, στα θεσμικά όργανα και στις κοινότητες. Ακολουθούν τα πέντε βασικά επιτεύγματα και ορισμένα διδάγματα από την εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων.

Επίτευγμα # 1: Αύξηση των εγγραφών των παιδιών προσχολικής ηλικίας

Το 2006, το ποσοστό εγγραφής των παιδιών ηλικίας 3-6 ετών ήταν 70,7%. Περισσότερα από 230 αγροτικά νηπιαγωγεία δεν λειτουργούσαν. Οι επιχορηγήσεις GPE βοήθησαν με την ανακαίνιση και τον εξοπλισμό των νηπιαγωγείων με έπιπλα, παιδικές χαρές, παιχνίδια, διδακτικό υλικό, μικρές βιβλιοθήκες και άλλα αγαθά απαραίτητα για να μπορούν να λειτουργούν επαρκώς.

Μεταξύ του 2006 και του 2014:

- ✓ 101 νηπιαγωγεία και 21 κοινοτικά κέντρα ανακαινίστηκαν με τα κεφάλαια που δόθηκαν από το GPE και τις κοινοτικές συνεισφορές
- ✓ 553 προσχολικά ιδρύματα έλαβαν έπιπλα και παιχνίδια.
- ✓ 87 προσχολικά ιδρύματα έλαβαν εξοπλισμό παιδικής χαράς.
- ✓ 1.440 προσχολικά ιδρύματα (100%) έλαβαν βιβλία και διδακτικό υλικό για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς.
- ✓ 130 κέντρα καθοδήγησης (mentoring centers) που δημιουργήθηκαν στα νηπιαγωγεία έλαβαν τεχνική εξοπλισμό και βιβλία.

Ως αποτέλεσμα

- ✓ Το ακαθάριστο ποσοστό εγγραφής στο νηπιαγωγείο παιδιών ηλικίας 3-6 ετών αυξήθηκε κατά 13% (από 70,7% το 2006 σε 85% έως το 2015).
- ✓ Στελεχώθηκαν 122 νέα προσχολικά ιδρύματα δημιουργώντας περισσότερες από 2.000 νέες θέσεις εργασίας
- ✓ Ο αριθμός των παιδιών που έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες αυξήθηκε κατά 29.000 άτομα, συμπεριλαμβανομένων περισσότερων από 4.000 από τα πιο ευάλωτα παιδιά. (World Bank, 2014)

Επίτευγμα # 2: Αύξηση στις εγγραφές παιδιών με ειδικές ανάγκες

Στη Μολδαβία, το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ήταν ακόμα έτοιμο να καλωσορίσει παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς οι υπηρεσίες δεν ήταν διαθέσιμες και το διδακτικό προσωπικό δεν ήταν επαρκώς καταρτισμένο. Η χρηματοδότηση του GPE συνέβαλε στη δημιουργία 4 κέντρων αποκατάστασης σε νηπιαγωγεία, εξοπλισμένα με έπιπλα, βιβλία, παιχνίδια, εκπαιδευτικό υλικό, εξειδικευμένο εξοπλισμό ανάκτησης και οχήματα μεταφοράς παιδιών με ειδικές ανάγκες. Ταυτόχρονα, οι τοπικές αρχές χρηματοδότησαν εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης για τα παιδιά αυτά: ψυχολογική υποστήριξη, λογοθεραπεία, φυσιοθεραπεία. Ως αποτέλεσμα, η συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας παρακίνησε όλο και περισσότερα παιδιά να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική κοινότητα ήδη από την προσχολική τους ηλικία, βοηθώντας τα έτσι να μάθουν να αυτοδιαχειρίζονται τις ιδιαιτερότητές τους μέσα από την υποστήριξη της ομάδας αυτής.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμπερίληψη των παιδιών στα νηπιαγωγεία, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικές πρακτικές με στόχο τη βελτίωση των ίδιων των εκπαιδευτικών, των διευθυντών των σχολικών μονάδων αλλά και των γονέων που είχαν παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Πάραυτα, ακόμα και σήμερα η ανάγκη για συνεχείς βελτιώσεις είναι ασταμάτητη, αφού 3000 περίπου παιδιά δεν έχουν αποκτήσει ακόμα πρόσβαση στο σχολείο. Η κυβέρνηση της Μολδαβίας ενέκρινε τον Κώδικα Εκπαίδευσης το 2014, σύμφωνα με τον οποίο τα παιδιά με ειδικές ανάγκες έχουν τα ίδια δικαιώματα πρόσβασης στις υπηρεσίες εκπαίδευσης και αποκατάστασης που προσφέρονται από τους νηπιαγωγούς. Ας τονιστεί ότι η μέθοδος της συμπερίληψης είναι μια από τις πιο διαδεδομένες σε ολόκληρο τον κόσμο. Άμεσος σκοπός της είναι η εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η αναγνώριση και η αποδοχή της διαφορετικότητας, αλλά και η εξάσκηση του δικαιώματος για εκπαίδευση που είναι ένα απαραίτητο δικαίωμα.

Επίτευγμα # 3: Πιλοτική καινοτομία

Η μεταρρύθμιση της προσχολικής αγωγής δεν μπορεί να επιτύχει μια παραδειγματική μετατόπιση σε μικρό χρονικό διάστημα από την συνηθισμένη δασκαλοκεντρική προσέγγιση σε μια μαθητοκεντρική προσέγγιση χωρίς να προηγηθούν επενδύσεις στους εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με έρευνα της UNICEF, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2012, και αφορούσε την υλοποίηση των πολιτικών που ασχολούνται με το παιδί, αποκαλύφθηκε ότι η μακρόχρονη εκπαίδευση η οποία εστίαζε στην μαθητοκεντρική προσέγγιση η οποία πραγματοποιήθηκε στη Μολδαβία τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της GPE, δεν κατόρθωσε να βελτιώσει τις ικανότητες και τις δεξιότητες όλους τους επαγγελματίες της προσχολικής αγωγής. (UNICEF, 2012)

Περισσότερο από το 50% των εκπαιδευτικών δεν ήταν έτοιμοι να δημιουργήσουν ένα μαθησιακό περιβάλλον που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων στα μικρά παιδιά προκειμένου αυτά να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου και να προσαρμόζονται εύκολα στις ραγδαίες εξελίξεις της κοινωνίας. Επομένως, για να επιτευχθεί ένα κοινό όραμα για την ποιότητα και να υπάρξει μια θετική αλλαγή στα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών, υπήρξε ανάγκη να μοντελοποιηθεί μια καινοτόμος προσέγγιση για την υποστήριξη πρακτικών με επίκεντρο τον παιδί, της οποίας βασικοί θεμελιωτές θα μπορούσαν να είναι κατά κύριο λόγο οι εκπαιδευτικοί. (UNICEF, 2012)

Πρόσφατες μελέτες, αποδεικνύουν ότι, λόγω αυτής της παρέμβασης, το 83% των εκπαιδευτικών εφαρμόζει πρότυπα ανάπτυξης για την μάθηση στο νηπιαγωγείο (ELDS=Early Learning Development Standards) και επαγγελματικά πρότυπα, την ώρα που το 79% των εκπαιδευτικών εφαρμόζει φιλικές προς το παιδί προσεγγίσεις. Συνεπώς, το 80% των παιδιών βρίσκεται σε καλό δρόμο σύμφωνα με τα ELDS (Ministry of Education, the World Bank, UNICEF Moldova, *End-of-Project Evaluation Study of the EFA/FTI 1&2, and Global Partnership for Education project in Moldova*, 2014)

2.2 Η επιρροή των κοινωνικών πρακτικών

Σημαντική είναι και η κοινωνική πρακτική που ακολούθησαν η UNICEF Μολδαβίας και η UNESCO Μολδαβίας το 2005, με στόχο να υποστηρίξουν την προσπάθεια της κυβέρνησης της Μολδαβίας να αυξήσει την πρόσβαση σε προγράμματα εκπαίδευσης που αφορούν τα παιδιά της προσχολικής αγωγής τα οποία κατοικούν σε αγροτικές περιοχές. Θέλοντας να παράσχουν ευκαιρίες εκπαίδευσης / κατάρτισης στους γονείς στον τομέα της παιδικής μέριμνας, οι παραπάνω φορείς διατύπωσαν κοινό πρόγραμμα για την ανάπτυξη κοινοτικών μοντέλων παιδικών και οικογενειακών κέντρων με βάση τα υπάρχοντα νηπιαγωγεία, σχολεία και τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Η επιλογή αυτή των εγκαταστάσεων φιλοξενίας εξηγείται από την παρουσία τους στη μεγάλη πλειοψηφία των χωριών, τους υπάρχοντες ανθρώπινους και διαχειριστικούς πόρους που απαιτούνται για τη δημιουργία και τη λειτουργία των κέντρων και την τρέχουσα στήριξη που παρέχεται από τις τοπικές δημόσιες αρχές στα εν λόγω ιδρύματα.

Τα κέντρα με έδρα την Κοινότητα (CBC) είναι ένα ή δύο δωμάτια εξοπλισμένα με κατάλληλο εξοπλισμό και εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά και ενήλικες. Εξυπηρετούν την κοινότητα παρέχοντας εναλλακτικά (σε νηπιαγωγεία) προγράμματα εκμάθησης τα οποία απευθύνονται αμιγώς σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, δηλαδή σε άτομα κάτω των 7 ετών, καθώς και δραστηριότητες εκπαίδευσης γονέων. Τα προγράμματα πρόωρης εκμάθησης απευθύνονται κυρίως σε παιδιά μη εγγεγραμμένα στο κανονικό νηπιαγωγείο, ενώ οι δραστηριότητες εκπαίδευσης γονέων σχεδιάζονται για όλους τους γονείς και τους βασικούς φροντιστές, συμπεριλαμβανομένων των εγκύων γυναικών.

Μέχρι στιγμής έχουν δημιουργηθεί 20 κοινότητες παιδικών και οικογενειακών κέντρων σε αγροτικές κοινότητες, στο πλαίσιο του κοινού έργου της UNICEF-UNESCO με τίτλο "Βελτίωση της ποιότητας και της πρόσβασης στις βασικές υπηρεσίες του ECD στις αγροτικές κοινότητες, με έμφαση στα πιο ευάλωτα παιδιά". Οκτώ κέντρα έλαβαν άμεση υποστήριξη από τη UNICEF για ταχεία αποκατάσταση και επίπλωση, με βασικά έπιπλα, παιχνίδια και βιβλία. Τα κέντρα συμπληρώθηκαν από πρόσφατα αναπτυγμένα γονικά εκπαιδευτικά υλικά και ενότητες κατάρτισης για το προσωπικό των κοινοτικών κέντρων.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που υποστηρίχθηκαν από την UNICEF για τα είκοσι κέντρα είχαν ως αποτέλεσμα τα εξής:

- 1) 78 εκπρόσωποι των κοινοτήτων διαθέτουν τις γνώσεις για την κινητοποίηση κοινοτικών πόρων για τη δημιουργία εναλλακτικών υπηρεσιών για οικογένειες με μικρά παιδιά,
- 2) 45 εκπρόσωποι έχουν τη γνώση να λειτουργούν σε κοινοτικό κέντρο,
- 3) 167 Το προσωπικό των Κοινοτικών Κέντρων Παιδιών και Οικογενειών και τα βασικά μέλη της κοινότητας (διευθυντής σχολείου, γιατρός, δήμαρχος κλπ.) Κατανοούν σαφώς τη σημασία της ανάπτυξης των παιδιών, της μάθησης μέσω παιχνιδιού, της επικοινωνίας και της ανάγνωσης βιβλίων, της σχολικής ετοιμότητας, των παιδιών προσχολικής ηλικίας που δεν φοιτούν στο νηπιαγωγείο και
- 4) 25 εκπρόσωποι της κοινότητας από 7 κέντρα έχουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για την πρόωρη εξατομικευμένη παιδαγωγική κατάρτιση. Μια σειρά από δώδεκα εκπαιδευτικά φυλλάδια σχετικά με διάφορες πτυχές που αφορούν τα μικρά παιδιά (ανάπτυξη του εγκεφάλου, διατροφή, ανάγνωση, παιχνίδι, πειθαρχία, ρόλος πατέρων κλπ.) έχουν αναπτυχθεί, τυπωθεί και διαδοθεί μέσω κέντρων παιδικής και οικογενειακής κοινότητας, καθώς και ευρύτερης δίκτυο νηπιαγωγείων και κέντρων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.

Ας αναφερθεί επίσης ότι τα είκοσι κέντρα που ιδρύθηκαν με την υποστήριξη της σύμπραξης της UNICEF-UNESCO δημιούργησαν ευκαιρίες για περίπου 1.939 παιδιά ηλικίας κάτω των 7 ετών που δεν καλύπτονται σήμερα από προγράμματα πρόωρης εκμάθησης να παρακολουθήσουν ένα εναλλακτικό πρόγραμμα ECD σε ένα κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον. Επιπλέον, 1.158 γονείς και άλλοι κηδεμόνες και φροντιστές μικρών παιδιών από πιλοτικές κοινότητες έχουν πρόσβαση σε προγράμματα BetterParenting που παρέχονται από κοινοτικά κέντρα. Όλα τα κέντρα λειτουργούσαν με επιτυχία και συγκέντρωσαν την υποστήριξη και αποδοχή των κοινοτήτων. Αυτό οδήγησε στην εξασφάλιση των λειτουργικών εξόδων για το επόμενο έτος από τους τοπικούς δημοτικούς προϋπολογισμούς για 19 από τα 20 κέντρα.

Η αξιολόγηση των κέντρων έδειξε ότι συμπληρώνουν τις υπάρχουσες υπηρεσίες που παρέχονται από τα νηπιαγωγεία, ενσωματώνουν τα μειονεκτούντα παιδιά σε νηπιαγωγεία, ενσωματώνουν σε μειονεκτική θέση οικογένειες σε φιλικό περιβάλλον, βελτιώνουν την ανάπτυξη των παιδιών και παράγουν θετικές συμπεριφορικές επιπτώσεις στις οικογένειες όσον αφορά τη φροντίδα των παιδιών και την ανάπτυξη. Με την εξυπηρέτηση των πλέον μειονεκτούντων και υποβαθμισμένων Κέντρων με βάση την κοινότητα θα μπορούσε να χρησιμεύσει στο μέλλον ως σημαντικό σημείο εισόδου για ευρύτερες υπηρεσίες κοινωνικής βοήθειας σε κοινοτικό επίπεδο.

Το 2015, η UNICEF για ακόμα μια φορά αποφασίζει να στηρίζει την υλοποίηση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών στη Δημοκρατία της Μολδαβίας παρέχεται σε ένα προκλητικό πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κράτος εξαιτίας του χρηματοπιστωτικού κινδύνου είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των εσόδων από εξαγωγές, την συρρίκνωση της οικονομίας, την απαγόρευση των εμβασμάτων αλλά και την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος. Η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης οδήγησε σε πολιτική αστάθεια: η κυβέρνηση διορίστηκε δύο φορές κατά τη διάρκεια του 2015 με ένα σύντομη διάρκεια ζωής και στις δύο περιπτώσεις. Από τον Οκτώβριο του 2015, η Μολδαβία διέπεται από μεταβατικό καθεστώς. Παρά τις δυσκολίες αυτές, η υποστήριξη της UNICEF κατέδειξε τα αποτελέσματα μιας αποτελεσματικής συνεργασίας με τις εθνικές και υποεθνικές κρατικές δομές, την κοινωνία των πολιτών, την κοινότητα δωρητών, και όλους τους άλλους εταίρους για την υλοποίηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

2.3 Προσωπική Παρατήρηση

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε μία επίσκεψη στη Μολδαβία (χώρα καταγωγής της φοιτήτριας) με σκοπό τη παρατήρηση των εκπαιδευτικών χώρων προσχολικής αγωγής και τη καθημερινότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Αρχικά παρατηρήθηκε ότι παρόλο που η Μολδαβία σε πολλούς τομείς προσπαθεί να ακολουθήσει τα ευρωπαϊκά πρότυπα, στον τομέα της προσχολικής αγωγής υστερεί κατά πολύ και χρήζει βελτίωσης. Όσον αφορά τις υποδομές και τις εγκαταστάσεις, οι

περισσότερες συντηρούνται και ελέγχονται τακτικά αλλά υστερούν σε λειτουργικότητα και σε εξοπλισμό. Οι παιδικοί σταθμοί συστεγάζονται με τα νηπιαγωγεία με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αυτονομία τμημάτων και ως εκ τούτου ο καταμερισμός των παιδιών ηλικιακά να αποτελεί πρόβλημα. Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται δεν πληρεί τις προδιαγραφές που απαιτούνται όσον αφορά την ηλικία των παιδιών και την καταλληλότητα του, για παράδειγμα παιχνίδια μεγαλύτερης ηλικιακής ομάδας εντοπίστηκαν στον ίδιο χώρο με παιχνίδια μικρότερης ηλικιακής ομάδας, με αποτέλεσμα τα μικρότερα παιδιά να εκτίθενται στον κίνδυνο κατάποσης μικρών αντικειμένων. Σύμφωνα και με τις παρατηρήσεις και τα σχόλια των παιδαγωγών αυτό οφείλεται στην έλλειψη πόρων του κράτους που έχουν ως αντίκτυπο εκτός των άλλων την μη απαραίτητη παροχή αναπτυξιακά κατάλληλου εξοπλισμού.

Με σκοπό την πλήρη ενημέρωση της φοιτήτριας για το σύστημα της προσχολικής αγωγής πραγματοποιήθηκε παρακολούθηση ενός εβδομαδιαίου προγράμματος σε τρία διαφορετικά τμήματα στην πόλη Briceni της Μολδαβίας, που αποτελεί μία από τις κοινότητες που χρηματοδοτήθηκαν από την UNICEF-UNESCO. Οι παιδαγωγοί είναι ως επί το πλείστον γυναίκες και οι γνώσεις πάνω στον τομέα της προσχολικής αγωγής είναι περιορισμένες και ελλιπείς, εφόσον δεν έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση. Αυτό εν μέρει δικαιολογεί και την απουσία τμήματος για παιδιά με ειδικές ανάγκες, κάτι το οποίο οι οργανώσεις έχουν ως κύριο μέλημά τους. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων διακρίθηκαν ομοιότητες με το ευρωπαϊκό σύστημα αγωγής καθώς ορισμένοι εκπαιδευτικοί είχαν παρακολουθήσει ειδικά σεμινάρια προσχολικής αγωγής, όπως αναφέρθηκε από τους ίδιους. Οι δραστηριότητες που έλαβαν τόπο εντός των τμημάτων περιλάμβαναν μουσικοκινητικά, ομαδικά, γνωστικά και κινητικά παιχνίδια αλλά χωρίς καμία εναλλαγή και πρωτοτυπία. Όσον αφορά τη θεματολογία των δραστηριοτήτων, αποτελεί εξ ολοκλήρου έργο των παιδαγωγών χωρίς καμία ανάμειξη των παιδιών, πράγμα το οποίο προβάλλει το δασκαλοκεντρικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης.

Επιπροσθέτως αξίζει να σημειωθεί η αδιαφορία και η πλήρης άγνοια των γονέων σχετικά με την πρόμη αγωγή των παιδιών και την αναγκαιότητα της καθώς και η έλλειψη συνεργασίας γονέων – παιδαγωγών. Ως αποτέλεσμα, βάση γονικών

πρωτοβουλιών μεγάλο ποσοστό παιδιών ηλικίας 0-3 να μην εντάσσονται στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα παρά τις ενδείξεις των θεσμικών πλαισίων.

Εν κατακλείδι κατά τη διάρκεια παραμονής της φοιτήτριας στη Μολδαβία διαπιστώθηκε ότι το σύστημα της προσχολικής αγωγής δεν ανταποκρίνεται ακόμα στα εκπαιδευτικά πρότυπα που έχουν θεσπιστεί, όπως αυτά αναλύθηκαν παραπάνω. Θεωρούμε πως χρειάζεται αρκετός χρόνος προσαρμογής για τις νέες μεθόδους ώστε να ενταχθούν συνολικά στην πρώιμη εκπαίδευση όλης της χώρας.

Κεφάλαιο 3ο

3.1 Η προσχολική αγωγή στην Ελλάδα

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας στηρίζεται σε γενικές γραμμές στις διατάξεις που ορίζουν το άρθρο 16 του ισχύοντος Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «Η παιδεία έχει ως σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων...». Αυτό σημαίνει ότι μέσα από την εκπαίδευση τα παιδιά είναι δυνατόν να γαλουχηθούν με τις κατάλληλες αξίες και να γίνουν αυριανοί πολίτες με ιδανικά και στόχους. Σήμερα στην Ελλάδα εξακολουθεί να υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ εκπαίδευσης και φροντίδας, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην έλλειψη προγράμματος σπουδών ή πλαισίου για τα παιδιά που βρίσκονται σε βρεφονηπιακούς σταθμούς (8 μηνών έως 6 ετών), ενώ τα νηπιαγωγεία (4 -6 έτη παλαιά) μοιράζονται ένα κοινό πρόγραμμα σπουδών με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ΜΗ, 2002). Σήμερα, παρόλο που τα ελληνικά νηπιαγωγεία έχουν ένα νέο πρόγραμμα σπουδών (ΦΕΚ 1376, 18-10-01), κανείς δεν έχει ενημερώσει επισήμως τους βρεφονηπιακούς σταθμούς σχετικά με αυτές τις αλλαγές (τουλάχιστον στην εκπαίδευση για πάνω από τρία) παράγοντας που υποδηλώνει τον αυτόματο αποκλεισμό της ημερήσιας φροντίδας από τον εκπαιδευτικό τομέα.

Το πρώτο ΦΕΚ (ΦΕΚ 721148 / 28-5-1937: επίσημα ελληνικά έγγραφα σχετικά με τη ρύθμιση των κέντρων μέριμνας) δημοσιεύθηκε το 1937. Αυτή η πολιτική ήταν σαφώς για τα φτωχά παιδιά και τους εργαζόμενους γονείς. Ωστόσο, το παρόν έγγραφο

καθόρισε τους διευθυντές των δημοτικών σχολείων να έχουν την παιδαγωγική ευθύνη των νηπιαγωγείων λόγω του εκπαιδευτικού τους περιβάλλοντος. Η δεύτερη ΦΕΚ (Απόφαση Γ2α / οικ.4108 / 88, ΦΕ 546/88 τ.Β: 4) που δημοσιεύθηκε το 1988, διευκρίνισε τον κανονισμό λειτουργίας των Κρατικών Βρεφονηπιακών Σταθμών «Οι στόχοι Κρατικών Βρεφονηπιακών Σταθμών των είναι η καθημερινή διατροφή, εκπαίδευση και ψυχαγωγία νηπίων και βρεφών που δεν μπορούν να λάβουν από την οικογένειά τους την κατάλληλη μέριμνα επειδή εργάζονται οι γονείς τους ή για άλλους κοινωνικούς λόγους."

Για τους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς του ΟΕΕ, το πρώτο ΦΕΚ δημοσιεύθηκε το 1986 (ΦΕΚ / τόμος Β αριθμός 50461) και έκτοτε αποστέλλεται στα κέντρα μόνο ένα χειρόγραφο έγγραφο για να φωτίζει ορισμένα μέρη του εγγράφου του 1986 σε συνεργασία με καθήκοντα του προσωπικού το 1994. Το τελευταίο ΦΕΚ δημοσιεύθηκε στις 22/04/2002 μετά τη μεταρρύθμιση που καθόρισε τη μετατροπή των Βρεφονηπιακών Σταθμών από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας στο Υπουργείο Εσωτερικών και ειδικότερα στους Δήμους. Αυτό που είναι σημαντικό για αυτό το έγγραφο είναι η αναγνώριση του παιδαγωγικού ρόλου των Βρεφονηπιακών Σταθμών που ζητούν από το προσωπικό να χρησιμοποιεί σύγχρονες θεωρίες, χωρίς όμως να δίνει περισσότερες λεπτομέρειες. Εντούτοις, ένα ισχυρό χαρακτηριστικό όλων αυτών των εγγράφων είναι ότι προσανατολίζονται προς μια σαφή περιγραφή του ημερήσιου προγράμματος σύμφωνα με προκαθορισμένες δραστηριότητες ενός ενήλικα όπως γεύματα, τουαλέτα, ύπνο κλπ.

Προηγουμένως, με την ΦΕΚ 637 / 30-07-97 η ελληνική κυβέρνηση αποφάσισε να μεταβιβάσει την ευθύνη των κέντρων αυτών από το Υπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας στο Υπουργείο Εσωτερικών δίνοντας έτσι την πλήρη ευθύνη στις τοπικές αρχές, χρηματοδοτώντας το περιβάλλον μέσω των δημοτικών ετήσιων προϋπολογισμών και όχι απευθείας από την κεντρική κυβέρνηση και αφήνοντας τις τοπικές αρχές να αποφασίσουν τις ώρες λειτουργίας και το πρόγραμμα ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες. Η τελευταία μεταρρύθμιση δεν αναφέρει ποιο Υπουργείο είναι υπεύθυνο για την καθιέρωση και τη διασφάλιση της ποιότητας του παιδαγωγικού ρόλου αυτών των ρυθμίσεων.

Ο Γκόγκας (2001) περιγράφει στον σκοπό της ΕΥΕΚ στην Ελλάδα, ένα εκκρεμές που ακολουθεί, ως μαγνήτης, τις αλλαγές άλλων δυτικών χωρών. Ως εκ τούτου, η εστίαση είναι αρχικά μόνο στην περίθαλψη και απασχόληση, ενώ άλλες φορές η έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση των νέων και στον προπαρασκευαστικό ρόλο του δημοτικού

σχολείου. Οι ρίζες αυτής της σύγχυσης βρέθηκαν τον 19ο αιώνα στις βιομηχανικές χώρες της Δυτικής Ευρώπης σε σχέση με την ανάγκη φθηνής εργασίας και συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας (Γκόγκας, 2001). Όπως δηλώνει, αυτή η τελευταία τάση απαιτούσε από τα παιδιά να εγκαταλείψουν το σχολείο από μικρή ηλικία για να στηρίξουν το οικογενειακό εισόδημα.

Επιπλέον, στην περίπτωση της Ελλάδας υπήρξε ένας ακόμη παράγοντας, ήταν επείγον να διατηρηθεί και να καλλιεργηθεί η εθνική ταυτότητα μέσω του ελληνικού ορθόδοξου ελληνικού έθνους (που σχετίζεται με την έννοια της εθνότητας - Αλαχιώτης και Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2006, Koutsourakis, 2007), (Σταμέλος, 1999). Αυτή η πραγματικότητα, σε σχέση με την ανάγκη για φθηνή εργασία, έκανε τους δασκάλους να προσπαθούν να διδάξουν στα παιδιά όσο το δυνατόν περισσότερη «γνώση» για να καλύψουν ολόκληρα τα διδακτικά μαθήματα (Γκόγκας, 2001). Έτσι, σκέφτηκαν ότι το καλύτερο που μπορούσαν να προσφέρουν στα παιδιά ήταν να τα προετοιμάσουν για την πειθαρχία του δημοτικού σχολείου (Γκόγκας, 2001). Αυτή η τήρηση των προγραμμάτων εφαρμόστηκε αυστηρά όχι μόνο στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς αλλά και σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα (Παπακωνσταντίνου, 1996). Ο Γκόγκας (2001) υποστηρίζει ότι παρόλο που η ελληνική κοινωνία δεν έχει ποτέ εκβιομηχανηθεί, η εκπαίδευση και φροντίδα των πρώτων χρόνων δεν είχε ποτέ το δικό της μοντέλο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την έλλειψη ενός πραγματικού συστήματος κοινωνικής πρόνοιας, οδηγεί στην κατασκευή πολλών και διαφορετικών θεσμών, χωρίς σαφή σκοπό. Ως εκ τούτου, η διάταξη αυτή τη στιγμή χωρίζεται ως εξής:

- ✓ Κρατικοί Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, 8 μηνών έως 4 ετών
- ✓ Δημόσιοι Βρεφικοί – Παιδικοί Σταθμοί (8 μηνών έως 4 ετών) που εκτελούνται από δημόσιους τομείς όπως ως ΟΕΕ, νοσοκομεία, στρατό, εκκλησία.
- ✓ Νηπιαγωγείο 4-6 ετών. (3518/06, ΦΕΚ 272/06 τ. Α, πρόσφατη μεταβίβαση της ευθύνης των παιδιών από 4 έως 6 ετών αποκλειστικά σε νηπιαγωγεία ως μέρος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης).
- ✓ Ιδιωτικά νηπιαγωγεία.

Ο κ. Koutsourakis (2007), με τους Αλαχιώτη και Καρατζιά-Σταυλιώτη (2006), αναφέρει ότι η ύπαρξη περισσότερων ανθρωπιστικών αξιών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θα μπορούσε να συσχετιστεί με τη συμμετοχή της εκκλησίας και τη συγκρότηση πολλών εθνικών προβλημάτων σε σχέση με την ελληνο-

Τουρκική κρίση στο Αιγαίο και το όνομα της Μακεδονίας. Ωστόσο, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τέτοια ζητήματα οδήγησαν στην ελληνική κυβέρνηση να επιδιώξει την εθνική ασφάλεια με την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1981 (Koutsourakis, 2007). Ένα τέτοιο κίνημα άλλαξε αναπόφευκτα την ιδεολογία και τους σκοπούς του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, υποχρεωμένο να ακολουθήσει τους ίδιους κανόνες των άλλων ευρωπαϊκών χωρών (Αλαχιώτης και Καρατζιά-Σταυλιώτη, 2006, Koutsourakis, 2007). Ως εκ τούτου, η Ελλάδα, ταυτόχρονα με πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες (1997/1998), ανακοίνωσε μια σειρά μεταρρυθμίσεων σε όλη την υποχρεωτική εκπαίδευση. Ως Αλαχιώτης και Καρατζιά-Σταυλιώτη (2006: 125) «τότε ήταν τα βασικά αιτήματα του κράτους πρόνοιας για ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ελεύθερη πρόσβαση στην εκπαίδευση που φαινόταν να αντικατασταθεί σταδιακά από απαιτήσεις για μια ποιοτική εκπαίδευση που θα ικανοποιούσε τις ανάγκες μιας ανταγωνιστικής ελληνικής οικονομίας».

Σε όλα αυτά όμως συμβάλει μια σωστή και καλά σχεδιασμένη εκπαιδευτική οργάνωση. Η αποτελεσματικότητα του σχολείου είναι μια έννοια πολυσύνθετη η οποία εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων. Σύμφωνα μάλιστα με το άρθρο 40 του Ν. 1566/85 του ισχύοντος Συντάγματος, ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς σκοπούς που προκύπτουν αμιγώς από το θεσμό του σχολείου είναι :

- α) Η καλλιέργεια και ανάπτυξη κάθε γνωστικής και νοητικής ατομικής ικανότητας που διακρίνει τους μαθητές.
- β) Η συναισθηματική καλλιέργεια με στόχο την απόδοση αρχών και των αξιών που θα τους συντροφεύουν για πάντα σε όλη τους τη ζωή και θα διαμορφώσουν τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά τους. Ο στόχος αυτός συνεπάγεται της ιδιαίτερης βαρύτητας που φέρει η διαμόρφωση των στάσεων προς τον κοινωνικό τομέα αλλά και προς τη ζωή γενικότερα.
- γ) τέλος, τρίτος και τελευταίος στόχος είναι να καλλιεργηθούν και να διευρυνθούν ταυτόχρονα οι ψυχοκινητικές ικανότητες των παιδιών σχολικής ηλικίας προκειμένου να αποκτήσει τις κατάλληλες δεξιότητες και να μπορέσει να ενταχθεί ομαλά στο κοινωνικό σύνολο.

Προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι είναι σημαντική σε μεγάλο βαθμό η εξειδίκευση των παιδαγωγών αλλά και η συνεχής επιμόρφωσή τους. Σίγουρα, οι βάσεις χτίζονται ήδη από τα πρώτα παιδικά χρόνια, όταν το παιδί λαμβάνει τα πρώτα ερεθίσματα από το κοινωνικό του περιβάλλον αλλά και από τους παιδαγωγούς του στις προσχολικές δομές.

Κατά βάσει η ελληνική εκπαίδευση είναι δημόσια και περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια, την δευτεροβάθμια και τη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπάγονται τα Νηπιαγωγεία, τα Δημοτικά Σχολεία, τα Πειραματικά Σχολεία και τα Σχολεία Ειδικής Αγωγής. Στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα παιδιά παρακολουθούν μαθήματα στο Γυμνάσιο για τρία χρόνια (Α' κύκλος) και στα Λύκεια (Β' κύκλος) για επίσης τρία χρόνια.

Το σχολικό σύστημα ρυθμίζεται μέσω του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς πρόκειται για έναν φορέα που ασκεί συγκεντρωτικό έλεγχο. Το Υπουργείο αυτό έχει ευθύνη να διαμορφώνει και να βελτιώνει τα προγράμματα σπουδών, να διορίζει τους εκπαιδευτικούς σε όλες τις βαθμίδες αλλά και να ελέγχει την χρηματοδότηση. Εκτός από τις σχολές του δημοσίου, στον έλεγχό του υπάγονται και οι ιδιωτικές σχολές. Ωστόσο τα τμήματα που ανήκουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή τα Πανεπιστήμια και τα Λύκεια έχουν αυτόνομο χαρακτήρα. Το Υπουργείο όμως φέρει ευθύνη για τον τομέα της χρηματοδότησης και την κατανομή των μαθητών στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

3.2 Η Χρηματοδότηση στην Ελληνική Εκπαίδευση

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης πραγματοποιείται, κατά κύριο λόγο, από το κράτος μέσω του Τακτικού Προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και σε μικρότερο βαθμό από μη κρατικές πηγές. Ο Τακτικός Προϋπολογισμός καλύπτει τις δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού που απασχολείται στην εκπαίδευση, τις λειτουργικές δαπάνες των εκπαιδευτηρίων, τα βιβλία, τη μεταφορά των μαθητών, τη σίτιση και τη στέγαση μαθητών-φοιτητών, τις υποτροφίες και την προμήθεια οργάνων και μέσων διδασκαλίας. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων καλύπτει καταρχήν τις δαπάνες πάγιου κεφαλαίου, δηλαδή την αγορά ακινήτων, τις κατασκευές και επισκευές των κτηρίων και εγκαταστάσεων, την προμήθεια και συντήρηση του εξοπλισμού και των εργαστηρίων. Επίσης καλύπτει τις δαπάνες προετοιμασίας και δημιουργίας νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και γενικότερα τη στήριξη της συνολικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Βάσει του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013, οργανώνονται και υλοποιούνται καινοτόμα και

αναπτυξιακά προγράμματα που χρηματοδοτούνται κατά 75% από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατά 25% από εθνικούς πόρους. Πρόκειται για το τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) καθώς και για Περιφερειακά Επιχειρησιακά Πρόγραμμα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε επίπεδο υποδομών και εξοπλισμού για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης. Βασικός στόχος του εγχειρήματος είναι η οργάνωση εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης κατά τρόπο ικανό να δίνει ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, να οδηγεί σε απρόσκοπτη ένταξη στην αγορά εργασίας και να καταπολεμά τη σχολική διαρροή, ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες. Η ιδιωτική δαπάνη που διατίθεται για την εκπαίδευση, καλύπτει τον τομέα παροχής υπηρεσιών εκπαίδευσης από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, που λειτουργούν παράλληλα με τα δημόσια. Επίσης, καλύπτει το κόστος για τις υπηρεσίες των ιδιωτικών φροντιστηρίων προσφοράς παράλληλης διδασκαλίας των μαθημάτων του σχολείου, των φροντιστηρίων ξένων γλωσσών και άλλων δραστηριοτήτων καθώς και των εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούνται από την οικογένεια και τους εκπαιδευόμενους, συμπληρωματικά για παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας.

Στην Ελλάδα η Προσχολική Αγωγή παρέχεται κατά κύριο λόγο από τα Νηπιαγωγεία που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ενώ λειτουργούν παράλληλα και Παιδικοί Σταθμοί που ανήκουν στους Δήμους. Η Προσχολική Αγωγή (Νηπιαγωγείο- Παιδικοί Σταθμοί και η Δημοτική Εκπαίδευση Δημοτικό Σχολείο συναποτελούν το Πρωτοβάθμιο Επίπεδο Εκπαίδευσης και στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, με αποτέλεσμα, τα ποσά που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί να αφορούν το σύνολο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Το έτος 2007 και το 2008 είχαν γραφεί στον Κρατικό Τακτικό Προϋπολογισμό για τη χρηματοδότηση της Προσχολικής Αγωγής και της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, σε τρέχουσες τιμές, πιστώσεις ως εξής:

2007→ 1.954.702.000 ευρώ

2008 →2.097.154.000 ευρώ

Η φοίτηση είναι δωρεάν στα δημόσια σχολεία ενώ το εκπαιδευτικό υλικό επίσης παρέχεται δωρεάν. Επίσης οι μαθητές που κατοικούν μακριά από την έδρα του σχολείου, μεταφέρονται δωρεάν. Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς μπορεί να επιβάλλονται μηνιαία τροφεία στις οικογένειες των φιλοξενούμενων παιδιών, σύμφωνα με την οικονομική τους δυνατότητα. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Σταθμού ορίζει τις περιπτώσεις των οικογενειών που απαλλάσσονται από την εισφορά αυτή ή την καταβάλλουν μειωμένη.

Στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς εγγράφονται παιδιά από 6 μηνών έως 4 ετών. Ειδικότερα σε Νηπιακούς/Παιδικούς Σταθμούς από 2,5 ετών έως 4 ετών ενώ σε αποκλειστικά Βρεφικούς σταθμούς από 6 μηνών έως 2,5 ετών. Κάθε Βρεφικός Σταθμός συγκροτείται σε τμήματα σύμφωνα με την ηλικία: α) από 6 μηνών έως 1,5 ετών και β) από 1,5 έως 2,5 ετών. Αντίστοιχα συγκροτούνται τα τμήματα στους Νηπιακούς Σταθμούς: α) από 2,5 έως 3,5 ετών και β) από 3,5 έως 4,5 ετών. Στα Βρεφικά τμήματα φιλοξενούνται 12 βρέφη με 2 παιδαγωγούς και μία/έναν βοηθό. Κάθε τμήμα Παιδικού Σταθμού εξυπηρετεί έως 25 παιδιά με μία/έναν παιδαγωγό και μία/έναν βοηθό.

3.3 Λειτουργία και κανονισμοί στην προσχολική αγωγή

Όσον αφορά στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς σύμφωνα με τον πρότυπο κανονισμό λειτουργίας η συγκρότηση των τμημάτων ορίζεται ως εξής:

- Τμήματα βρεφών 6 μηνών – 1,5 ετών
- Τμήματα βρεφών 1,5 ετών – 2,5 ετών
- Τμήματα νηπίων 2,5 – 3,5 ετών
- Τμήματα νηπίων 3,5 – 4,5 ετών

Σε κάθε σταθμό τα βρεφικά τμήματα φιλοξενούν δώδεκα βρέφη με δύο παιδαγωγούς και μία βοηθό, ενώ τα νηπιακά τμήματα φιλοξενούν έως είκοσι πέντε παιδιά με μία παιδαγωγό και μία βοηθό και σε κάθε περίπτωση το παιδαγωγικό προσωπικό προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν την αναλογία παιδιών και παιδαγωγικού προσωπικού (ΦΕΚ 107/1997 τ.Α').

Η λειτουργία των βρεφονηπιακών - παιδικών σταθμών αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Ιουλίου του επόμενου έτους, επί πέντε μέρες, δηλαδή από Δευτέρα έως Παρασκευή. Οι Σταθμοί δεν λειτουργούν από 24 Δεκεμβρίου έως 5 Ιανουαρίου καθώς και από την Μεγάλη Πέμπτη έως την Κυριακή του Θωμά. Επίσης γίνεται διακοπή λειτουργίας κατά τις επίσημες αργίες των Δημοσίων Υπηρεσιών καθώς και του Πολιούχου του Δήμου ή της κοινότητας που λειτουργεί ο Σταθμός ή του εορτασμού Εθνικού τοπικού γεγονότος. Η άφιξη των παιδιών ξεκινάει από τις 7.00 το πρωί και η αναχώρηση γίνεται στις 3.00 το μεσημέρι. Κατά την παραμονή των νηπίων στους Σταθμούς ακολουθείται ημερήσιο πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης που εξασφαλίζει την αρμονική ψυχοσωματική ανάπτυξη. Στα πλαίσια αυτού του προγράμματος τα παιδιά πρέπει να προσεγγίζονται με μέσο τη στοργή, το διάλογο, την επεξήγηση και την εμπιστοσύνη για να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους και τις δυνατότητές τους. Απαγορεύεται ρητά η καταναγκαστική επιβολή απόψεων ή η επιβολή σωματικής τιμωρίας και η παραβίαση της απαγόρευσης αυτής αποτελεί σοβαρότατο πειθαρχικό παράπτωμα. Βάση του ημερησίου προγράμματος απασχόλησης είναι η κοινωνικοποίηση και ομαλή συναναστροφή των παιδιών μεταξύ τους, η ενίσχυση της εξελικτικής τους πορείας και η εμπέδωση κλίματος ελευθερίας και ασφάλειας. Το καθημερινό πρόγραμμα είναι ευέλικτο, τηρούνται όμως ορισμένα βασικά χρονικά σημεία αυτού όπως προσέλευση, αναχώρηση των παιδιών, ώρες φαγητού, διαλείμματος, ανάπαυσης.

Το επιμορφωτικό και εκπαιδευτικό σκέλος του προγράμματος εκτελείται μετά το πρωινό και αυτό περιλαμβάνει τα εξής:

- Συζήτηση με τα παιδιά για τις δραστηριότητες της μέρας (μουσικοκινητικές – ρυθμικές, ασκήσεις χώρου)
- Εργαστήρια ζωγραφικής, θεατρικού παιχνιδιού, κουκλοθεάτρου, πηλοπλαστικής, μαγειρικής κ.λ.π

Μετά το μεσημεριανό και πριν την αναχώρηση των νηπίων συνεχίζονται οι δραστηριότητες αλλά έχουν πιο ήπιο χαρακτήρα (άκουσμα μουσικής, αφήγηση παραμυθιού, μυθοπλασία, τραγούδι). Εφαρμόζονται παιχνίδια με λόγο, προαναγνωστικές ασκήσεις, παιχνίδια για την εξέλιξη της αντιληπτικής ικανότητας των παιδιών όπως η παντομίμα, οι αυτοσχεδιασμοί και η φαντασία. Το πρόγραμμα προσαρμόζεται στις ιδιαιτερότητες της κάθε επιμέρους ηλικίας (ΦΕΚ 9/τ.Α΄/30.1.2001).

Όπως ορίζεται στο άρθρο 13 του ΦΕΚ 9/τ.Α' προβλέπεται απαραίτητη η ιατρική παρακολούθηση και ενεργείται από παιδίατρο είτε του Εθνικού Συστήματος Υγείας, είτε συνεργάτη του νομικού προσώπου ο οποίος επισκέπτεται αυτόν μια φορά την εβδομάδα. Για κάθε παιδί τηρείται Φάκελος Υγείας που ενημερώνεται από τον γιατρό σε κάθε επίσκεψη που πραγματοποιεί στους χώρους των Σταθμών μία φορά το μήνα. Η περιφρούρηση της υγείας του παιδιού αποτελεί επίσης υποχρέωση και του λοιπού προσωπικού του Σταθμού το οποίο εφαρμόζει πιστά όλους τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας και ευθύνεται για κάθε αμέλεια ή παράλειψη που μπορεί να έχει επίπτωση στην υγεία των παιδιών. Το προσωπικό υποβάλλεται κάθε τρεις μήνες σε προληπτικό έλεγχο και εφοδιάζεται με ατομικό βιβλιάριο υγείας που θεωρείται από την αρμόδια Υγειονομική Υπηρεσία (ΦΕΚ 1480/τ. Β'/31.10.2001).

Στο άρθρο 18 του Ν.18209 /16.5.2001 ισχύοντος Συντάγματος Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ορίζονται τα ειδικά καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του προσωπικού που απαρτίζουν τους Σταθμούς. Εκτός των παιδαγωγών που αναφέρονται παραπάνω οι Βρεφικοί – Παιδικοί Σταθμοί στελεχώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, μαγείρους ή μαγειρίσσες, βοηθούς, καθαριστές ή καθαρίστριες, παιδίατρους, οδηγούς και διοικητικούς υπαλλήλους, όπου ο καθένας των οποίων έχει διαφορετικό έργο να επιτελέσει για την σωστή λειτουργία των Σταθμών και οφείλουν να τηρούν τους κανονισμούς και το πρόγραμμα που προβλέπονται από τις νομοθεσίες. (ΦΕΚ 9/τ.Α'/30.1.2001)

3.4 Προσωπική Παρατήρηση

Κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας η φοιτήτρια εκτελούσε την πρακτική της άσκηση σε ελληνικό δημόσιο Παιδικό Σταθμό γεγονός το οποίο κατέστησε εφικτή την άμεση παρατήρηση λειτουργίας του ως δείγμα του συστήματος προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα.

Σε πρώτο στάδιο παρατηρήθηκε η κατανομή των παιδιών στα τμήματα όπου το κάθε τμήμα περιλάμβανε δώδεκα έως δεκαέξι νήπια δηλαδή λιγότερα από το αναμενόμενο που είναι είκοσι έως είκοσι πέντε νήπια ανά τμήμα. Στο σύνολο τα τμήματα ήταν δύο και οι παιδαγωγοί χωρίζονταν ως εξής :

- Στο τμήμα νηπίων 2,5 – 3,5 ετών οι παιδαγωγοί ήταν δύο

- Στο τμήμα 3,5 – 4,5 ετών υπήρχε μία παιδαγωγός και μία βοηθός.

Όσον αφορά το ημερήσιο πρόγραμμα φροντίδας και αγωγής οι παιδαγωγοί απασχολούν τα νήπια με ποικίλες δραστηριότητες (μουσικοκινητικά – κινητικά παιχνίδια, ασκήσεις χώρου, παραμύθια, γυμναστικές ασκήσεις κ.λ.π), οι οποίες προσαρμόζονται στις ηλικίες και στις ανάγκες των παιδιών. Η θεματολογία των δραστηριοτήτων αντλείται από την καθημερινότητα είτε αυτό συνεπάγεται τις καιρικές συνθήκες και την εποχή είτε κάποιον επικείμενο εορτασμό.

Ενώ οι Βρεφικοί – Παιδικοί Σταθμοί ανήκουν στον τομέα της προσχολικής αγωγής, στην Ελλάδα δεν προβλέπεται Αναλυτικό Πρόγραμμα που να ορίζει επακριβώς τα πλαίσια διαπαιδαγώγησης των παιδιών. Ύστερα από αναφορές των ίδιων των παιδαγωγών καθώς και από τις παρατηρήσεις της φοιτήτριας διακρίθηκαν οι περιορισμοί στην αγωγή σε σχέση με το ευρωπαϊκό σύστημα αγωγής καθότι απουσιάζει ο εκπαιδευτικός και ο διαπαιδαγωγικός χαρακτήρας στους Παιδικούς Σταθμούς περιορίζοντας συνεπώς και τη δράση των παιδαγωγών.

Σε δεύτερο στάδιο η έλλειψη ενδιαφέροντος και η μη συμμετοχή των γονέων στην αγωγή των νηπίων επιβαρύνει το έργο των παιδαγωγών, που προσπαθούν να συνεργαστούν με τους γονείς και να τους ενημερώνουν για την εξέλιξη των παιδιών τους. Βασικό μέλημα των γονέων, όπως αυτό επισημαίνεται από την φοιτήτρια, είναι η διατροφή και η ανάπαυση των παιδιών στους παιδικούς σταθμούς και όχι η ανάπτυξη ή η εξέλιξη των ικανοτήτων τους. Στις εξαιρέσεις συγκαταλέγονται ορισμένοι γονείς που έχουν την διάθεση να συνεργαστούν και να ασχοληθούν με τα παιδιά και τους παιδαγωγούς για την επίτευξη της διαπαιδαγώγησης.

Από την άλλη οι εγκαταστάσεις και οι υποδομές ενώ συντηρούνται και επιβλέπονται τακτικά χρήζουν βελτίωσης, διότι τα κτίρια έχουν υποστεί ζημιές λόγω της παλαιότητάς τους και των αντίξοων συνθηκών (σεισμοί, καιρικές συνθήκες κ.τ.λ). Η διαμόρφωση κατάλληλων εξωτερικών χώρων αποτελεί εκκρεμότητα των Δήμων και του Κράτους καθώς οι παιδικοί σταθμοί υστερούν σε αυτό το κομμάτι και αρκετοί είναι οι παιδαγωγοί που το αναφέρουν ως ένα ζήτημα άμεσης επίλυσης.

Συμπερασματικά, σύμφωνα με το συγκεκριμένο δείγμα του συστήματος της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα, διαπιστώνονται οι περιορισμοί στους τομείς της

αγωγής αλλά και στις υποδομές, γεγονός το οποίο καθιστά το σύστημα ανεπαρκές ως προς τη διαπαιδαγώγηση συγκριτικά με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, πάραυτα είναι ορθό να σημειωθεί ότι η ανάπτυξη είναι εφικτή εάν και εφόσον ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα από το Κράτος.

3.5 Σύγκριση μεταξύ των δύο χωρών

Αντιλαμβάνεται κανείς με ευκολία τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στα εκπαιδευτικά συστήματα των δύο χωρών. Στη Μολδαβία από τη μία καταβάλλονται προσπάθειες να παραμείνουν σε λειτουργία οι Βρεφονηπιακοί σταθμοί, δίνοντας στους μαθητές της και τις οικογένειές της ελπιδοφόρα μηνύματα για το μέλλον τους. Από την άλλη η Ελλάδα αν και αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της Παγκόσμιας Οικονομικής κρίσης προσπαθεί με κάθε τρόπο να παρέχει δωρεάν εκπαίδευση για κάθε ελληνική οικογένεια.

Οι δυσκολίες και οι κακουχίες που έχουν πλήξει την Μολδαβία την έχουν στιγματίσει, αυτό όμως δεν εμποδίζει την αργή αλλά σταθερή της ανάπτυξη. Σίγουρα, το σύστημα της Μολδαβίας που ξεκίνησε τις μεταρρυθμίσεις κατά την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα υστερεί απέναντι στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας το οποίο προσπαθεί να πλησιάσει τα διεθνή πρότυπα παρά τις δυσκολίες. Όσον αφορά την ηλικία που τα παιδιά ξεκινούν την πρώιμη εκπαίδευση δεν παρατηρείται κάποια διαφορά. Επίσης σε καμία από τις δυο χώρες, με εξαίρεση την περίπτωση των ελληνικών βρεφονηπιακών σταθμών, οι γονείς δεν είναι υποχρεωμένοι να πληρώσουν δίδακτρα. Η σωστή αγωγή και παιδεία είναι αξίες που πρέπει να καλλιεργούνται από μικρή ηλικία, συμβάλλοντας σε αυτό το έργο των παιδαγωγών, γι αυτό και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επιμόρφωση και την εκπαίδευση τους. Μάλιστα, χαρακτηριστικό είναι πως το ελληνικό κράτος προάγει τα επιμορφωτικά σεμινάρια για τους παιδαγωγούς. Επίσης η Ελλάδα έχει αρχίσει να ακολουθεί τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά την εισαγωγή μιας σειράς καινοτομιών. Αντίθετα, στην Μολδαβία τα ποσά που προορίζονται αποκλειστικά για το σκοπό αυτό είναι ελάχιστα, ενώ οι καινοτομίες απουσιάζουν εντελώς. Οι ελλείψεις των εκπαιδευτικών είναι σημαντικές, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που οι γνώσεις τους είναι ανεπαρκείς για να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των καταστάσεων. Η έλλειψη πόρων εμποδίζει το

έργο τους, την ώρα που η αδυναμία για μεθοδευμένη διδασκαλία είναι ξεκάθαρα ελλιπής. Ο φόρτος εργασίας των εκπαιδευτικών είναι τεράστιος, ειδικά αν σκεφτεί κάποιος ότι η αναλογία παιδιών – εκπαιδευτικών παρουσιάζει τεράστιο χάσμα. Τέλος, ιδιαίτερη μνεία αξίζει σε ένα θέμα που κεντρίζει όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον της επιστημονικής και της εκπαιδευτικής κοινότητας, αυτό της ειδικής αγωγής. Στην χώρα μας την τελευταία δεκαετία σημειώνονται σημαντικές προσπάθειες για την εξάλειψη των στερεοτύπων και την παροχή ίσων ευκαιριών στα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και την ενσωμάτωσή τους στο ελληνικό γενικό σχολείο. Στη Μολδαβία οι πρώτες προσπάθειες για την κάλυψη των αναγκών αυτών των παιδιών και για την συμπερίληψή τους στο κανονικό σχολείο ξεκίνησε μόλις πριν λίγα χρόνια. Όπως και να χει η Μολδαβία κάνει συνεχείς προσπάθειες να επανέλθει στα φυσιολογικά της επίπεδα και να ξεπεράσει σταδιακά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Η Ελλάδα από την πλευρά της αντιμετωπίζει σημαντικά οικονομικά προβλήματα. Οι επιχορηγήσεις έχουν μειωθεί σημαντικά με αποτέλεσμα την σημαντική έλλειψη πόρων. Ναι μεν οι ελληνικοί βρεφονηπιακοί σταθμοί βρίσκονται σε ένα σχετικά καλό επίπεδο χάρη στην αναδιαμόρφωση τους αλλά σίγουρα πρέπει να γίνουν περαιτέρω προσπάθειες για την πλήρη επιτυχία.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε αντιλαμβάνεται κανένας τις δυσκολίες που βιώνει η Δημοκρατία της Μολδαβίας να οργανωθεί σε όλα τα επίπεδά της. Το θετικό στην όλη κατάσταση είναι ότι δεν μένει στάσιμη αλλά κάνει συνεχώς προσπάθειες για βελτίωση ώστε να βοηθήσει τα παιδιά της να μεγαλώσουν σωστά και να γίνουν αυριανοί πολίτες του κόσμου με ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Η εκπαίδευση έχει μεγάλη σημασία όχι μόνο για τη μείωση του κινδύνου φτώχειας αλλά και για την κεφαλαιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Φαίνεται πως η Δημοκρατία της Μολδαβίας έχει αρχίσει να συνειδητοποιεί την κατάσταση και επιθυμεί να την ανατρέψει σταδιακά. Σε αυτό το σκοπό έχουν ενταχθεί ευρωπαϊκοί οργανισμοί όπως η UNICEF, UNESCO ώστε να τη στηρίξουν και να βοηθήσουν το εκπαιδευτικό σύστημα να ανέλθει. Μέσα από την παιδεία όχι μόνο αποκομίζονται αξίες και βάσεις για μια υγιή πορεία, αλλά

ταυτόχρονα προλαμβάνονται και μειώνονται κοινωνικά φαινόμενα όπως η βία, η φτώχεια, η εγκληματικότητα κ.ά.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Αλαχιώτης, Σ.Ν και Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. (2006) «Αποτελεσματική πολιτική σπουδών και διαπολιτισμικότητα: ανάλυση του νέου προγράμματος σπουδών του Ελληνικού Παιδαγωγικού Ινστιτούτου», Παιδαγωγική, Πολιτισμός και Κοινωνία, 14 (2): 119-147.
2. Γκόγκας, Θ. (2001) “Ο σκοπός της Προσχολικής Αγωγής. Μία ιστορική αναδρομή το 19^ο αιώνα”, *Σύγχρονη Εκπαίδευση* , 120-121:93-100
3. Παπακωνσταντίνου . (1996) «Από την παιδαγωγική ιδεολογία στην επιστημονική παιδαγωγική: το περιεχόμενο κατάρτισης του έλληνα εκπαιδευτικού» στο: Γκότοβος Α., Μαυρογιώργος Γ. και Παπακωνσταντίνου . ριτική αιδαγωγική και Εκπαιδευτική ράξη, Gutenberg, Αθήνα 1996 (β' ανατύπωση).
4. Σταμέλος Γ. (1999) Τα Πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα. (μεταβολές-παρούσα κατάσταση- προοπτικές), Αθήνα: Gutenberg.
5. ΦΕΚ 1376, 18-10-01, τ.Β. (ΦΕΚ 243, 23-04-1986, τ. Β.)
6. ΦΕΚ 497 / 22-4-02 τ. Β
7. ΦΕΚ 637 / 30-07-1997, τ.Β
8. ΦΕΚ 72148 / 28-5-1937
9. ΦΕΚ Απόφαση: Γ2α / 4108/88, ΦΕ 546/88 τ.Β Απόφαση. Γ2α / οικ.4108 / 88,
10. ΦΕΚ 546/88 τ.Β: 4 Ν.3518 / 06, ΦΕΚ 272/06 τ.Α
11. ΦΕΚ 9/τ.Α' /30.1.2001, Ν.2880, Άρθρο 12

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Bennett, J. (2010). Pedagogy in early childhood services with special reference to Nordic approaches. *Psikhologicheskaya Nauka i Obrazovanie* [Psychologicalscience and education], 3, 16–21.

2. EDUCATION CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA No. 152 dated July 17, 2014 http://edu.gov.md/sites/default/files/education_code_final_version_0.pdf
3. Gutan Valentina & Fuior Elena. (2014). MAJOR TRENDS IN PRESCHOOL EDUCATION FUNDING IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development* VOLUME 1, ISSUE 1/2014, 69-76
4. Koutsourakis, G. (2007) “The new educational policy for the reform of the curriculum and the change of school knowledge in the case of Greek compulsory education”, *International Studies in Sociology of Education*, 17(1/2): 131-146.
5. Lien Foundation. (2012). Starting well. Benchmarking early education across the world. A report from the Economist Intelligence Unit. Singapore.
6. *Ministry of Education, the World Bank, UNICEF Moldova. (2014). End-of-Project Evaluation Study of the EFA/FTI 1&2, and Global Partnership for Education project in Moldova, Chisinau* http://eacea.ec.europa.eu/tempus/participating_countries/study/moldova_a_country_fiche_final_annex_5.pdf
7. The Republic of Moldova, Law of the Parliament No 547 of 21 July 1995 on Education, with amendments, <http://cis.gov.md/ru/content/277>
8. UNESCO. (2006). Strong foundations: Early childhood care and education. EFA Global Monitoring Report 2007. Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
9. UNESCO. (2010). Reaching the marginalised. EFA Global Monitoring Report 2010. Oxford, UK and Paris, France: Oxford University Press and United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
10. UNICEF, Early Childhood Care and Development in Moldova, Chisinau: 2004
11. UNICEF Moldova, Ministry of Education, Assessment on the implementation of the ECD Curriculum, ELDS and Professional Standards for Educators, Chisinau, 2012
12. UNICEF (United Nations International Children’s Emergency Fund). (2008). The child care transition. A league table of early childhood education and care in economically advanced countries. Florence, Italy: UNICEF Innocenti Research Centre.

13. United Nations Children's Fund . The child care transition: A league table of early childhood education and care in economically advanced countries. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre; 2008.

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. <http://www.worldbank.org/en/results/2014/04/15/supporting-early-childhood-development-in-moldova>
2. http://www.scb.se/statistik/_publikationer/uf0527_2009a01_br_uf08br0901.pdf
3. <http://www.moldpres.md/en/news/2016/07/11/16005614>
4. <https://www.poeota.gr/images/poe-ota-content/180/fekk497-2002.pdf>

